

והוא שלמה ז"ל כתב שם⁵⁰ דהא דר' אושעיא פליגא אמאי דאמר' התם שלא אמרו
 בעל הארץ מתחייב במעשר אלא עד שיראה פני הבית אלא בזתים וענבים אבל חטים
 וחיטים הבני גורן נינהו בגורן תליא רחמנא. הוקשה לו ז"ל שאי אפשר לקיים את
 המצוה האופיינית שהכניסה במוץ ואינה מתחייבת בראית פני הבית מכל מקום מתחייבת היא
 בהיותה מן המזון שלה. וזה אינו כלום, שאין הדגון מחייב אלא המרוח, ואיפשר לדגן בלא
 המרוח שיהיה שכתבנו למעלה, וראית פני הבית הוא מחייב אחר הדגון כמו מרוח, ודברי
 ר' יוחנן בן זבד מסתלק ממנו חיוב ראית פני הבית, שהמרוח איפשר לו שלא ימרח⁵¹, כמו
 שכתבנו למעלה. וכיון שהוא מסלק החיוב לגמרי דין הוא לפטור את התבואה אף מאסור
 המרוח. ופירוש דר' ר' רביה מוכחת במס' מנחות⁵², שדמו דין זה של ר' אושעיא למרוח הגוי
 המרוח למידי. ובפרק כל הצלמים הארכתי בה בכ"ה⁵³.

בבב. ודא הא דודאי (הטילה) [הטילה] נפל¹ ספק גררוהו ההיא שעתא² ספק לא
 ומוציא מידי ודאי. אם תאמר ומאי קושיא שמא ספק זה ברשות הרבים
 שאע"פ שהבור שהטילה בו הנפל הוא רשות היחיד איפשר שהיה עומד ברשות
 הרבים ונמצא הכהן שנולדה לו הטומאה עומד ברשות הרבים, ואע"פ שהטומאה (עומד
 ברשות הרבים ואע"פ שהטומאה) ברשות היחיד יש לדון בו דין ספק טומאה ברשות הרבים
 שאחר שהאדם שנולד לו הספק הוא עומד ברשות [הרבים]³, וכיון שכן מה היא קושיא
 אם ספק מוציא מידי ודאי שהרי ספק טומאה ברשות [הרבים] היא [ו]ספקו טהור.
 ז"ל, הרי אמרנו למעלה⁴ שאף בספק של דבריהם שהוא להקל אמרו שאין ספק מוציא

פסולת בהתקנת הדגן, ופולת הדיגון, שהיא ניקוי התבואה מן המוץ שלה, ועשיית הגורן,
 שהיא העמדת התבואה בכרי ומירוחה ברכת, הבאה מיד לאחר מכן, ומירוח התבואה הוא
 המחייב בלא ראית פני הבית. ולכן כל שהכניס תבואה במוץ לבית אסורה באכילת קבע,
 שיכלה עוד לבוא לידי חיוב בדיגון ומירוח. אבל כל שדיגן ולא מירח לאחר מכן פטורה.
 שהמירווח מחייב כשנעשה מיד לאחר הדיגון, שאז נעשה כסדרו. וראיית פני הבית מחייבת
 תבואה מדוגנת במקום המרוח. ועיקרון של דברים בחי' הרמב"ן ע"ז שם, וכ"כ במהר"ם
 האלהי כאן. ועי' במהר"ם חלאוה שבשיטה זו מתיישב למה לא אמרו בגמ' שמא הכניסה דרך
 צד וכו', שבודאי חזקה על חבר שאינו מפיקע תבואתו מחיוב, אלא שהכניסה במוץ בכוונה
 למרחה בבית. ועי' בהע'⁵¹. 50 ב"מ פ"ח ב' ד"ה אבל חטין. 51 וכ"כ הרמב"ן
 בב"מ שם. ועי"ש שכ' דהא דר"א בשאינו ממרח בבית ואינו מעמיד ערימה של כל התבואה
 אלא וורה מעט ואוכל. וכן צ"ל בכוננת רבינו, שהמירווח שנקט כולל העמדת הערימה.
 אבל החלקת פני הכרי ברכת אינה מעכבת, ר' הע'³². ולכן אם עשה את כל התבואה ערימה,
 חייב ממה נפשך, אם אין דעתו למרחה חייב מיד, ואם דעתו למרחה חייב כשימרח. ונראה שכל
 שורה מעט בשדה ומכניס לבית, גם המעט נקבע בראית פני הבית, ואין התבואה נפטרת
 אלא בכה"ג שהכניסה במוץ וורה מקצתה בבית. ועי' ח"י הר"ן ב"מ שם ד"ה אבל. ועי' מ"ש
 בתוס' מעשרות סי' ג'. וצ"ב איך אנו תולין שהתבואה שהיחה החבר אינה ממורחת, והרי
 בודאי שלא התכוון לפטרה ממעשרות. ובחזו"א שם אות ג' כתב, שלפירושו הרמב"ן צ"ל
 הדין: שמה היתה לו תבואה מרובה ולא מירח את כולה בב"א ומגורה זו היא אחרונה, וכיון
 שהיא מקצת לא מיקרי גמ"מ. 52 שם. ועי"ש בתוס' שדגו בה. 53 = בכל הצורך.
 1 לפנינו ל"י. 2 ספק וכו'. כגו' שבדק"ס אות ס', וכ"ה בתוס' ד"ה ספק, ור' נוסח
 הפוסק. 3 עי' טהרות פ"ז מ"ג: הגות שהוא טמא וכו'. ועי' בתוס' ד"ה ספק שפירשו
 בפ"א א' שהבור ברה"י וסביבות הבור ששם רגלי הכהן הוא רה"י, ואם לא היה ספק גרידה
 ספק הרגיל היה הכהן טמא, מפני שהוא מאהיל על הבור שהוא ברה"י וספקו טמא. וצ"ע,
 שהאדם שנולד בו הספק הוא עומד ברה"י. ושמו סוברים התוס' שכל אור הבור יש לו דין
 רה"י, ובהאהיל הכהן על הבור הריהו כנכנס לתוכו. 4 ט' א' ד"ה טעמא.

מידי ודאי, ואם כן אף ברשות הרבים כן, שלא טהרו ספק טומאה בענין זה אלא כשהוא ספק מתחלתו⁵. אלא שאם היה זה הספק ברשות הרבים, כשאמרו לא תימ' שהטילה נפל אלא שהטילה כמין נפל לא היו צריכין לטהר מטעם חולדה וברדלס שהן מצויין שם, אלא בספק נפל בלבד היה טהור⁶. אלא ברשות היחיד היה הספק, ואם (אם) כן אף בשתי ספקות היה ראוי לטמא, שהרי אמרו במס' טהרות⁷ כל מקום שאתה יכול לרבות ספיקות וספיקי ספיקות ברשות היחיד ספקו טמא. זהו כשהן ספקות גמורות, אבל ספק זה של גרירת חולדה וברדלס⁸ ספק קרוב לודאי, מאחר שהיו סבורין שהוא מוציא מידי ודאי. ואמרו עכשו שמתחלה הוא ספק אם הטילה נפל, ואע"פ שספק של גרירה אינו מוציא מידי ודאי, מוציא הוא מידי ספק אפי' בדין טומאה ברשות היחיד שמטמאין בשתי ספקות. וזהו הטעם במדורות של גוים שהן מטהרין בשתי ספקות דאימר הוה אימר לא הוה ואם תמצא לומר הוה אימר אכלתיה, שאע"פ שהוא טומאה ברשות היחיד ספק זה של אימר אכלתיה הוא ספק קרוב לודאי, כמו שכתבנו למעלה⁹.

[ואיבעית אימא¹⁰ כיון דחולדה וברדלס מצויין שם ודאי גררוהו]¹¹. כך נמצאת הנוסחא בספרים ישנים. ותמה הוא, היאך עושין וודאי גמור בגרירה מאחר שלא ראינו אותה, שהרי באכילה אמרו למעלה ואע"פ שהוא קרוב לודאי שאינו מוציא מידי ודאי. ואם תאמר שהגרירה הוא ודאי גמור יותר מן האכילה, אם כן למה אין חוששין שמא גררה חולדה, דאע"ג דאיכא ספק נמי דאימר אכלתיה הוה ליה ספק וודאי ואין ספק מוציא מידי ודאי. ואיפשר שאינו ודאי גמור כמו ודאי הנראה לעינים, אלא כענין חזקתו של ר' חנינא חזוהא שאמרו עליה שהיא מוציאה מידי ודאי¹². או נאמר שמה שאמרו שאין חוששין שמא גררה חולדה הוא בבתיים, שאין החולדות מצויות שם כמו שהן מצויות בשדות. ויש ספרים שכתוב בהן: ודאי גררוהו היא שעתה¹³. ופירושה, שאחר שעכשו אנו רואין שגררוהו דבר ברור הוא שמיד גררוהו, כי למה היו מאחרין עליו. אבל אם ספק על הגרירה עצמה לא היו אומרים עליו שהוא מוציא מידי ודאי.

[בשלשה עשר דשכיח לא משירא בארבעה עשר דלא שכיח לה משירא]¹⁴. אי איפשר שהיא דעתו של אביי לומ' דבארבעה עשר ודאי משירא, שמאין בא לו זה שאין לומר בארבעה עשר נימא אכלתיה בספק קרוב לודאי כמו שאמרנו בשלשה עשר¹⁵, ואם כן תמה

5 עי' במהר"ם לובלין לתוס' ע"ז מ"ב א' ד"ה מפני (בסה"ד), ועי' בהע' הבאה. 6 י"ל שוהי גם כוונת התוס' (כאן ד"ה ספק) בקושייתם: אי ברשות הרבים אפי' בספיקא אחת טהור. אבל בתוס' הרא"ש נדה ט"ו ב' ד"ה ובא, כתב: אי ברה"ר מאי פ"ך וכו', עיי"ש. משמע מדבריו שאעפ"י שאין ספק מוציא מידי ודאי מ"מ נשאר בספק וברה"ר טהור, ורבינו סובר שנשאר ודאי. 7 פ"ז מ"ד. עיי"ש הנוסח. 8 גר' שסובר רבינו שהספק הוא רק אם האהיל על הטומאה שבבור, אבל לגרירה שכנגד רגליו אין חוששין, ולפיכך לא הזכיר אלא ספק גרירה שהוא קרוב לודאי. והתוס' בפ"י ב' כ' ספק גרירה ואכילה, ועי' במהרש"א ובפ"י לדבריהם. ועי' בתוס' שנג' ד"ה ובא, בתוס' ר"פ סד"ה מפני, ובמהר"ם חלאוה ד"ה ואב"א. 9 ט' א' ד"ה אמר. 10 ניכר משיירי האותיות המחוקות שאין בנוסחא זו תיבות, התם ודאי וודאי הוא" שלפנינו, וכ"ה בכ"י ב' בדק"ס אות צ'. 11 בכתה"י מחוק. 12 אבל אין חוששין שמא גררה חולדה, שמאחר שאינו ודאי גמור לא מתזיקינן ריעותא, ועוד שאין לדבר סוף. 13 כגירסתינו. 14 בכתב היד מחוק, ומרישומי האותיות המחוקות נראה כפי שהשלמתי, ומעין זה היא ג"ל כ"מ, ור' נוסח הדפוס. 15 ואע"פ שנתן אביי טעם לדבריו שבי"ד דלא שכיח ריפתא משיירא, מ"מ ודאי גמור אין כאן. שלא כדעת המאור שמפרש בי"ד ודאי משיירא. ועי' במהר"ם חלאוה ט' א' ד"ה בבשר. ועי' לעיל ט' א' ד"ה